

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 479/2022-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Richardom Kovalčíkom, advokátom, Rázusova 1, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/81/2020 z 27. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením o odmietnutí dovolania v civilnom spore, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Okresný súd zamietol žalobu sťažovateľa, ktorou sa domáhal určenia neplatnosti dobrovoľnej dražby bytu. Medzi stranami nebolo sporné, že záložný veriteľ poskytol sťažovateľovi úvery na kúpu a rekonštrukciu bytu, ktoré boli zabezpečené záložným právom k draženému bytu. Okresný súd k námietke sťažovateľa o nedostatku náležitostí zmlúv o úvere podľa zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov uviedol, že tento nemožno aplikovať, keďže úvery poskytnuté sťažovateľovi nie sú spotrebiteľskými úvermi. Zmluvy o úvere vzhľadom na ich spotrebiteľský charakter podrobil okresný súd kontrole z hľadiska ochrany práv sťažovateľa ako spotrebiteľa podľa Občianskeho zákonníka. Okresný súd sa vysporiadal aj s námietkami sťažovateľa o neprijateľných zmluvných podmienkach záložných zmlúv. K námietke o neuvedení celkovej hodnoty zabezpečenej pohľadávky uviedol, že postačuje také určenie pohľadávky, aby nevznikali pochybnosti o tom, ktorá pohľadávka je zabezpečená.

3. Okresný súd sa vysporiadal aj s tvrdeniami sťažovateľa o porušení zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 527/2002 Z. z.“). S námietkou sťažovateľa o absencii najnižšieho podania v zmluve o vykonaní dražby sa okresný súd nestotožnil. Zo zmluvy o výkone dražby vyplýva, že ním bude suma určená znaleckým posudkom. Okresný súd považoval z dražobného spisu za preukázané, že dražobník dodržal všetky zákonné povinnosti súvisiace so zverejnením oznámení o dražbách a ich doručením zákonom stanoveným subjektom. K sťažovateľovej námietke o neskorom doručovaní oznámení o dražbách uviedol, že dražobník tieto riadne a včas odoslal všetkým oprávneným subjektom. Sťažovateľ svojím správaním, keď si nepreberal dražobné oznámenia v odbernej lehote, spôsobil, že sa o termínoch obhliadky dozvedel neskoro. Okresný súd námietku sťažovateľa o nemožnosti obhliadky predmetu dražby záujemcami vyhodnotil ako nedôvodnú. Skutočnosť, že sťažovateľ sa až po termínoch obhliadky o nich dozvedel, neovplyvnila možnosť záujemcov si predmet dražby obhliadnuť. Okresný súd odôvodnil aj to, prečo sa nestotožnil s námietkou sťažovateľa, že termíny dražieb boli určované v čase letných a vianočných prázdnin.

4. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil. Ako mylnú vyhodnotil námietku sťažovateľa o neplatnosti dražby, ktorú odvíjal od absencie rozčlenenia úverových splátok v úverových zmluvách. Neuvedenie tejto náležitosti spôsobuje len bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Ako nelogickú vyhodnotil aj námietku sťažovateľa o spoločnej dohode medzi záložným veriteľom a vydražiteľom. Akákoľvek dohoda v prospech vydražiteľa by poškodila ekonomické záujmy záložného veriteľa, keďže len istina jeho pohľadávky v čase ohodnotenia predmetu dražby bola vyššia ako trhová cena draženej nehnuteľnosti. K námietke sťažovateľa o termínoch obhliadky krajský súd uviedol, že o obhliadku prejavil záujem len vydražiteľ, ktorý ju aj napriek tomu, že sťažovateľ sa o tomto termíne dozvedel až neskôr, absolvoval. K námietke nízkeho ohodnotenia predmetu dražby krajský súd uviedol, že z tohto dôvodu nemožno konštatovať neplatnosť dražby, keď sťažovateľovi bol znalecký posudok doručený a mal možnosť vzniesť proti ohodnoteniu námietky, ktorú nevyužil. Za sčasti opodstatnenú považoval len odvolaciu námietku sťažovateľa, že okresný súd sa nevysporiadal s jeho tvrdením o nevyvesení oznámenia o dražbe v spoločných častiach bytového domu a na predmete dražby. K tomu krajský súd uviedol, že dražobník v konaní predložil fotografie vyobrazujúce vstupné dvere do draženej nehnuteľnosti, na ktorých je umiestnené oznámenie o dražbe a dražobná páska a vývesná tabuľa s rovnakými písomnosťami. Keďže sťažovateľ tieto skutkové tvrdenia preukázané listinnými dôkazmi kvalifikovane nepoprel, krajský súd ich považoval za nesporné podľa § 151 ods. 2 Civilného sporového poriadku.

5. Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku. Za nesprávny procesný postup označil to, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho podstatnou odvolacou námietkou o nesplnení povinnosti dražobníka vyvesiť oznámenie o dražbe na predmete dražby a v spoločných častiach bytového domu. Sťažovateľ najvyššiemu súdu položil nasledujúce otázky, ktoré neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené: (i) či popretie skutkových tvrdení protistrany bez uvedenia vlastného tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, ku ktorému došlo v konaní začatom pred nadobudnutím účinnosti Civilného sporového poriadku, je účinné ako prostriedok procesného útoku a obrany podľa § 470 ods. 2 druhej vety Civilného sporového poriadku, (ii) či vyjadrenie hodnoty zabezpečenej pohľadávky v záložnej zmluve je opodstatnené len v prípade, keď nebude

zabezpečená celá pohľadávka, a či v opačnom prípade platí, že záložným právom je zabezpečená celá pohľadávka vrátane príslušenstva a či v záložnej zmluve stačí príslušenstvo formulovať všeobecne, (iii) či v zmluve o vykonaní dražby stačí uviesť spôsob zistenia najnižšieho podania alebo má byť uvedená konkrétna suma, (iv) či oznámenie o termíne dražby urobené tak, že termín dražby spadá do úložnej lehoty na pošte, v dôsledku čoho si ho vlastník predmetu dražby nemusí vyzdvihnúť pred termínom dražby, spôsobuje znemožnenie obhliadky predmetu dražby a obmedzenie účasti na dražbe a (v) či termín dražby určenej na 27. december je vhodný a neobmedzuje možnosť účasti na dražbe.

6. Najvyšší súd namietaným uznesením po preskúmaní podmienok prípustnosti dovolania sťažovateľovo dovolanie odmietol. Dovolanie smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, a dovolacie dôvody neboli sťažovateľom vymedzené zákonom vyžadovaným spôsobom. K sťažovateľom namietanej vade konania konštatoval, že procesným postupom krajského súdu neboli porušené jeho práva spojené so súdnou ochranou. Keďže najvyšší súd je viazaný zisteným skutkovým stavom, nemohol sa vecne zaoberať námietkami sťažovateľa o správnosti skutkových záverov o (ne)vyvesení oznámenia o dražbe na predmete dražby a v spoločných priestoroch bytového domu. K tomu tiež uviedol, že krajský súd sa podrobne vyjadril k hodnoteniu dôkazov a jeho záver o neúčinnosti popretí skutkových tvrdení zo strany sťažovateľa považuje za správny a presvedčivo odôvodnený.

7. Najvyšší súd vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu a dovolacím otázkam konštatoval, že cieľom civilného sporového konania je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. Konštatoval, že pokiaľ okresný a krajský súd zisťovali obsah náležitostí pri výkone dobrovoľnej dražby, riešili skutkové otázky, pričom výsledkom tejto činnosti boli skutkové zistenia a z nich vyvedené skutkové závery. Hodnotiaci skutkový záver súdu, ktorý tvorí podstatu tohto výsledku, nemožno považovať za právne posúdenie. Podľa najvyššieho súdu sťažovateľ argumentuje nesprávnym právnym posúdením, ale len v tom zmysle, že ak by odvolací súd vyšiel zo správne zisteného skutkového stavu (sťažovateľom tvrdeného skutkového stavu), nevyhnutne by musel dospieť k odlišnému právnemu posúdeniu. Preto najvyšší súd časť dovolacích otázok vyhodnotil ako skutkové a formuláciu ďalšej časti dovolacích otázok vyhodnotil ako bez zásadného významu pre rozhodnutie krajského súdu.

III.

8. Sťažovateľ identifikuje porušenie svojich práv v tom, že najvyšší súd nepostupoval podľa platnej a účinnej právnej normy a náležite sa nevysporiadal s jeho tvrdeniami v dovolaní, čím porušil zásadu zákazu odopretia spravodlivosti. Sťažovateľ v dovolaní nenamietal nesprávne zistenie skutkového stavu tak, ako to konštatoval najvyšší súd, ale namietal spôsob hodnotenia dôkazov, keď krajský súd posúdil skutkový stav za nesporný z dôvodu údajnej nekvalifikovanej obrany sťažovateľa, a nie z dôvodu preukázaného skutkového stavu. Krajský súd postupoval v rozpore s § 470 ods. 2 Civilného sporového poriadku, keď v neprospech sťažovateľa aplikoval ustanovenia Civilného sporového poriadku o popretí skutkových tvrdení protistrany, s ktorého postupom sa najvyšší súd stotožnil.

9. Sťažovateľ sa nestotožňuje ani s hodnotením najvyššieho súdu, že ním nastolené dovolacie otázky sú skutkové. K otázke aplikácie § 151 ods. 2 Civilného sporového poriadku v konaní začatom pred nadobudnutím účinnosti Civilného sporového poriadku sa najvyšší súd vyjadril len ako k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Sťažovateľ najvyššiemu súdu vytyka, že sa ňou nezaoberal ako otázkou právnou podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku. Sťažovateľ nesúhlasí s najvyšším súdom, že ním druhá nastolená otázka nebola v konaní relevantná a že ju krajský súd ani neriešil. Táto otázka bola predmetom odvolacieho prieskumu, keďže sťažovateľ ju v odvolaní namietal a krajský súd sa s ňou vysporiadal tak, že sa stotožnil s odôvodnením okresného súdu. Podľa sťažovateľa má posúdenie tejto otázky priamy vplyv na neplatnosť záložných zmlúv a dražby. Sťažovateľ aj ostatné ním predostreté dovolacie otázky považuje za právne, keďže smerovali k výkladu zákona č. 527/2002 Z. z.

IV.

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je, že sťažovateľ sa nestotožňuje s odôvodnením namietaného uznesenia najvyššieho súdu o neprípustnosti jeho dovolania. Všetky ním vymedzené dovolacie otázky považuje za právne a spôsobilé zásadným spôsobom ovplyvniť rozhodnutie vo veci. Vo vzťahu k namietanému uzneseniu najvyššieho súdu treba uviesť, že z hľadiska ústavného treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby táto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

11. K dovolacej a sťažnostnej námietke o nesprávnej aplikácii § 151 ods. 2 Civilného sporového poriadku krajským súdom a že sa s ňou najvyšší súd nevysporiadal ako s otázkou právnou treba uviesť, že neúčinnosť sťažovateľovej obrany nebola v jeho neprospech. Pokiaľ sa najvyšší súd s týmto dovolacím dôvodom zaoberal ako vadou v procesnom postupe krajského súdu, nebolo v sťažovateľovej veci nevyhnutné, aby jeho neprípustnosť odôvodnil aj cez kritériá nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku, keďže nielen na základe jeho nekvalifikovaného popretia skutkových tvrdení protistrany nebolo sťažovateľovej žalobe vyhovené. Netreba prehliadať rozsiahle konštatovanie krajského súdu, že aj keby nepovažoval tvrdenia o vyvesení oznámenia o dražbe na predmete dražby a v spoločných častiach bytového domu za nesporné, dospel by k rovnakému skutkovému záveru. Vychádzal z medzi stranami sporu nesporného obsahu sprievodného listu z 3. decembra 2013, z ktorého vyplýva, že dražobník požiadal spoločenstvo vlastníkov bytového domu o vyvesenie oznámenia o opakovanej dražbe v spoločných častiach bytového domu. Zohľadnil aj ďalšie dôkazy, z ktorých vo vzájomnej súvislosti nepriamo vyvodil, že dražobník si splnil svoje zákonné oznamovacie aj označovacie povinnosti. Preto nemožno súhlasiť so sťažovateľom, že krajský súd pri svojom rozhodovaní nevychádzal z preukázaného skutkového stavu.

12. K tomu možno doplniť, že je potrebné zohľadniť účel a význam prechodného ustanovenia podľa § 470 ods. 2 druhej vety Civilného sporového poriadku. Podstatou je nemožnosť sankcionovať sporové strany do minulosti, v ktorej uvedená právna úprava nezáväzovala. Dražobník skutočnosti o označení predmetu dražby a vyvesení oznámenia o dražbe v spoločných častiach bytového domu tvrdil a preukazoval v podaní z 12. mája 2017. Sťažovateľ tieto tvrdenia neúčinne poprel v podaní z 13. júla 2017. Keďže tieto prostriedky procesného útoku a obrany boli stranami sporu predstreté rok po účinnosti Civilného sporového poriadku, bolo od nich možné rozumne očakávať vedomosť aj o následkoch nekvalifikovaného popretia skutkových tvrdení protistrany. O to viac, keď sťažovateľ bol v spore zastúpený advokátom. Preto v sťažovateľovej veci začatej pred nadobudnutím účinnosti Civilného sporového poriadku aplikáciou § 151 ods. 2 Civilného sporového poriadku nedošlo k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu, keď nebol popretý význam a účel § 470 ods. 2 Civilného sporového poriadku.

13. Nemožno súhlasiť so sťažnostnou námietkou, že dovolacie otázky boli prípustnými právnymi otázkami podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku, keďže sa dožadovali výkladu jednotlivých ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. To, že sťažovateľ nesúhlasí s výkladom právnych noriem okresného a krajského súdu, automaticky nezakladá výkladovú právomoc najvyššieho súdu. Je primárne úlohou všeobecných súdov nižšieho stupňa v skutkových okolnostiach konkrétnej veci vykladať a aplikovať jednotlivé právne normy.

14. Možno súhlasiť s najvyšším súdom, že otázka ii) nebola v okolnostiach sťažovateľovej veci spôsobilá byť predmetom právneho posúdenia najvyššieho súdu. K tomu možno doplniť, že podľa § 151a Občianskeho zákonníka záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva. Z doslovného znenia je bez akýchkoľvek pochyb zjavné, že priamo zákonom je stanovené, že sa zabezpečuje aj príslušenstvo. Pričom tak, ako na to poukazoval sťažovateľ, zákon stanovuje aj to, čo je príslušenstvom peňažnej pohľadávky. Naproti tomu nestanovuje povinnosť v záložnej zmluve toto príslušenstvo akýmkoľvek spôsobom bližšie určiť či špecifikovať. Preto táto okolnosť nespôsobuje neplatnosť záložnej zmluvy ako celku. V sťažovateľovej veci nie je potrebné polemizovať o výklade § 151b ods. 3 Občianskeho zákonníka. Záložné zmluvy zreteľne určovali hodnotu zabezpečovaných pohľadávok, ktorými bola istina pohľadávky (výška sťažovateľovi poskytnutých úverov). Určenie najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, zákon vyžaduje v tých prípadoch, keď pri uzatvorení záložnej zmluvy nie je zmluvným stranám výška pohľadávky, a to ani len istiny, známa, čo však nie je sťažovateľov prípad.

15. Možno sa stotožniť s najvyšším súdom, že otázkami iii), iv) a v) sťažovateľ namietal okresným a krajským súdom zistené podmienky dobrovoľnej dražby, keď z vykonaných dôkazov dospeli k skutkovým zisteniam, že podmienky vyžadované zákonom č. 527/2002 Z. z. boli splnené. Okresný a krajský súd zrozumiteľne a logicky odôvodnili, prečo v zmluve o výkone dražby postačuje uviesť spôsob zistenia najnižšieho podania, a nie konkrétnu výšku, keď v čase uzatvárania tejto zmluvy nemá záložný veriteľ vedomosť o trhovej cene predmetu dražby. Takýto výklad zodpovedá postupom pri organizácii dražby. Vysporiadali sa aj so sťažovateľovou námietkou stanovenia termínov dražby v útlmovom období a s tým spojeným obmedzením účasti na dražbe. K tomu konštatovali, že zákon č. 527/2002 Z. z. neustanovuje obdobia, kedy sa dražba konať nemôže. Vhodnosť termínov vyhodnocovali aj v nadväznosti na počet záujemcov na dražbách a dospeli k záveru, že práve v sťažovateľom namietanom období sa dražieb zúčastnilo viacero záujemcov. Vysporiadali sa aj so znemožnením účasti na dražbe nevedomosťou sťažovateľa

o termínoch dražby neskorým doručovaním dražobného oznámenia. K tomu uviedli, že dražobník zabezpečil transparentnosť dražieb, keď si splnil oznamovacie povinnosti voči všetkým zákonom oprávneným subjektom. Účasť sťažovateľa na dražbách nie je podmienkou, keď ten mal dostatok času na odvrátenie pre neho nepriaznivých následkov úspešnej dražby. K tomu možno doplniť, že argumentácia sťažovateľa, že dražobník by mal pri stanovení opakovaných termínov dražieb a doručovaní opakovaných dražobných oznámení prihliadať na úložnú lehotu poštovej zásielky, by bola v konečnom dôsledku na ťarchu sťažovateľa. O to viac v prípade opakovaných dražieb pri jednoročnej platnosti znaleckého posudku, čím by v prípade dlhotrvajúceho dražobného procesu potrebou vyhotovovania nových znaleckých posudkov dochádzalo k zvyšovaniu nákladov dražby.

16. Úvahy najvyššieho súdu o podmienkach prípustnosti dovolania v konkrétnostiach oboch dovolacích dôvodov, reagujúc na v konaní zistené skutočnosti a podstatu rozhodnutia krajského súdu, nemožno považovať za svojvoľné alebo arbitrárne. Pokiaľ najvyšší súd vyhodnotil sťažovateľove dovolacie otázky tak, že od ich zodpovedania najvyšším súdom nezáviselo rozhodnutie krajského súdu, tak v okolnostiach sťažovateľovej veci ide o ústavne udržateľné odmietnutie prípustnosti dovolania, ktoré je v súlade s účinnou ochranou subjektívnych práv. Medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by bolo možné dospieť k záveru o ich porušení. Namietané uznesenie totiž nepredstavuje výsledok takej interpretácie a aplikácie zákona, ktorá by sa od znenia príslušných ustanovení odchyľila natoľko, aby tým došlo k popretiu ich významu. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako táka bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

17. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k tomuto rozhodnutiu odlišné stanovisko sudca Peter Straka, ktoré sa týka výroku a odôvodnenia rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu